

Nenovērsies un atbalsti – tolerance pret citādo skolā

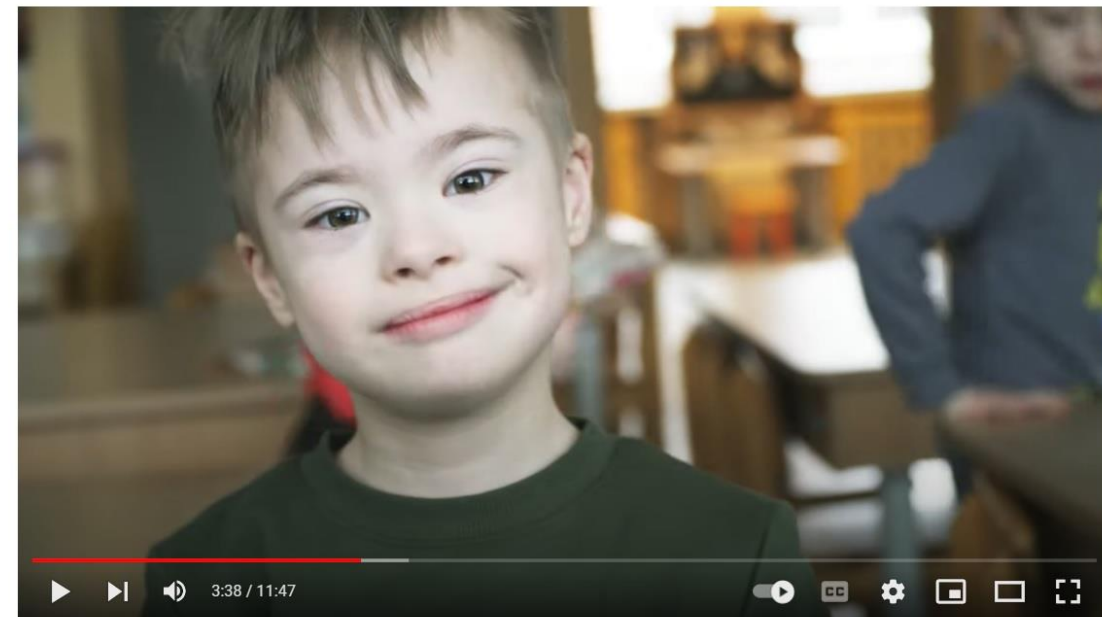
Mg. art., Mg. hum. Velga Polinska

Dauna sindroms – galvenie fakti

- Dauna sindroms ir ģenētiskas izmaiņas šūnās
- Dauna sindroms nosaukts tā atklājēja Džona Lengdona Dauna vārdā
- 1 no 700 dzīvi dzimušiem bērniem
- Latvijā ~15–20 bērnu gadā
- Nav atkarīgs no vecākiem
- [video](#)

YouTube^{LV}

Search

Nenovērsies, atbalsti!

Velga Polinska
9 subscribers

Analytics

Edit video

👍 63

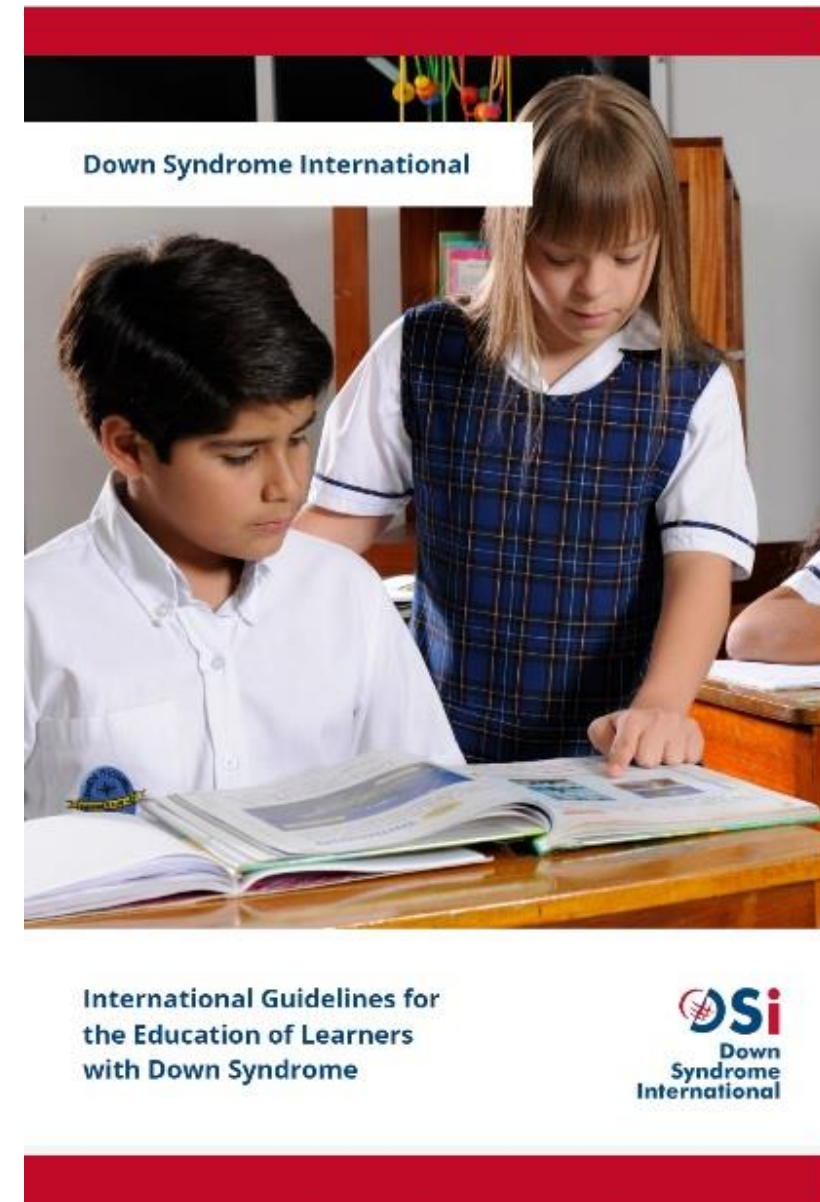
➦ Share

⬇️ Download

DSI izstrādātās vadlīnijas

- Faragher, R., Robertson, P., & Bird, G. (2020) *International guidelines for the education of learners with Down syndrome*
- Veidotas četros blokos:
  - Galvenie apsvērumi
  - Ieteikumi vadībai
  - Ieteikumi skolotāju darbam
  - Ieteikumi mācību vides nodrošināšanai

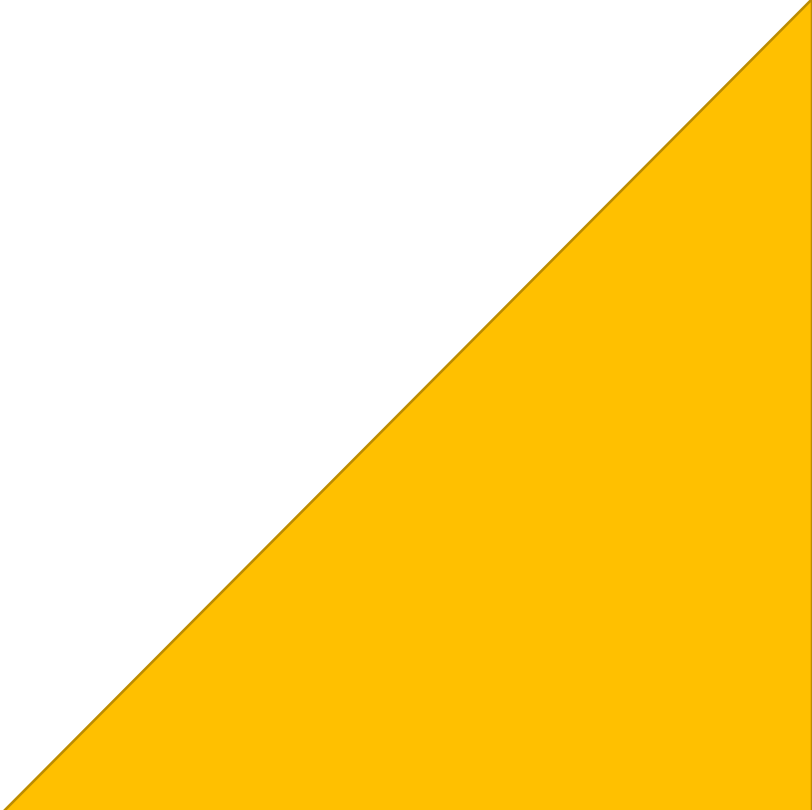
Iekļaujoša izglītība

- Visi skolēni apmeklē tuvāko skolu, tiek tajā gaidīti un saņem atbalstu, kas nepieciešams, lai mācītos un piedalītos visos skolas dzīves aspektos.
- Izslēgšana – skolēniem tieši vai netieši tiek liegta piekļuve izglītībai.
- Segregācija – skolēnu ar SV izglītošana slēgtā vidē
- Integrācija – skolēnu ar SV ievietošana vispārizglītojošās skolās, ja skolēni ar SV spēj pielāgoties standarta izglītībā noteiktajām prasībām

Iekļaujoša izglītība

- Vispārizglītojošās skolās iekļauti bērni ar SV sasniedz labākus rezultātus
  - Augstāka sociālā/emocionālā attīstība
  - Spēja un tiesības mācīties visa mūža garumā
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Būtiski aspekti, kas ietekmē darbu

- Redzes/dzirdes traucējumi
  - Runas, valodas izpratnes un komunikācijas grūtības
  - Atmiņa
  - Sīkās un lielās motorikas attīstības aizture
  - Veselības problēmas un sāpes
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Ieteikumi vadībai

- Apzināties savu lomu kultūras maiņā
  - Nodrošināt visam personālam iespēju mācīties
  - Atbilstoši plānot laiku skolotāju darbam
  - Veidot tīklus pieredzes apmaiņai, atbalstam
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Ieteikumi skolotāju darbam

- Sākotnējā izglītība paredz darbu iekļaujošās klasēs
- Uzņemot klasē bērnu ar SV, skolotājs saņem profesionālās pilnveides iespējas
- Izglītotāju komanda ar vecākiem izstrādā individuālo plānu
- Iekļaujošā klasē tiek apmierinātas VISU audzēkņu vajadzības
- Uzvedība ir komunikācija – kas ir tās pamatā?
- Izvairīšanās ir stratēģija, kas jāmacās novērst

Ieteikumi mācību vides nodrošināšanai

- Agrīnas intervences nodrošināšana iekļaujošos apstākļos
- Pacietīga skolas rutīnas apguve – ļoti būtiski
- Mācīties iekļaujošās klasēs sākumskolā, pamatskolā, vidusskolā
- Iekļaujošas klases paredz drošu vidi
- Iekļaujošā izglītībā apgūst kultūrai un vecumam atbilstošas zināšanas

Down Syndrome International

International Guidelines for
the Education of Learners
with Down Syndrome

Resurss, ko izmantot, lai paplašinātu
zināšanas un ieraudzītu jaunas iespējas

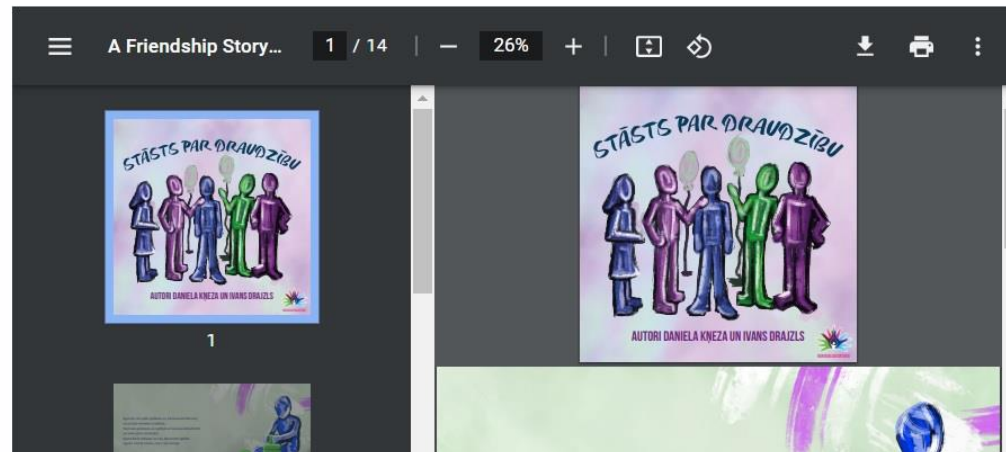
Runāt par speciālām vajadzībām klasē

<https://retasslimibas.lv/noderiga-informacija/resursi/>

Palīgs skolām: kā izskaidrot dzīvošanu ar retām slimībām bērniem

Izskaidrot retas slimības bērniem var būt diezgan izaicinoši. Tāpēc 2022. gadā, atzīmējot [Reto slimību dienu](#), kopā ar [EURORDIS – Eiropas Reto slimību organizāciju](#) un [Rare Disease Day](#) esam sagatavojuši resursu arī [latviešu valodā](#), kas palīdzēs uzsākt sarunu ar audzinātājiem, skolotājiem un bērniem. Grāmata pieejama arī [krievu valodā](#).

“**Stāsts par draudzību**”, kura autori ir Daniela Kņeza un Ivans Dražzls, balstīts uz autores pašas pieredzi bērnībā, dzīvojot ar retu slimību – pulmonālo arteriālo hipertensiju. Oriģinālais raksts un citi noderīgi resursi pieejami [šeit](#).

Runāt par speciālām vajadzībām klasē

- Valsts izglītības satura centrs – visc.gov.lv
- Izglītība un audzināšana
- Speciālā izglītība
- Metodiskie materiāli
- Sadarbības partneru izstrādātie metodiskie materiāli
- Nenovērsies un atbalsti!

Vispārējā izglītība

Speciālā izglītība

Profesionālā izglītība

Interesešu izglītība

Atbalsts audzināšanas darbībai

Atbalsts skolēnu izcilībai

Atbalsts izglītībai diasporā

Jaunatnes dziesmu un deju svētki

Valsts valodas prasmes pārbaude

Metodiskie materiāli

▶ Atskaņot tekstu

Publicēts: 25.06.2020.

VISC izstrādātie metodiskie materiāli

Skatīt vairāk →

Starptautiskā pieredze

Skatīt vairāk →

Sadarbības partneru izstrādātie metodiskie materiāli

Skatīt vairāk →

Klases stundai 5.–12. klasēm

- Stundas plāns
  - Divi skolotāja materiāli
  - Prezentācija
  - Darba lapa 5.–7. klasei
  - Darba lapa 8.–12. klasei
  - Krāsojamā lapa
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Informācijas vienkāršošana

1713. gadā Zviedrijas karalis Karls XII diktēja savu rīkojumu: “Viņa Augstība Karalis pieprasa Karaliskajai kancelejai visus rakstītos dokumentus censties rakstīt skaidrā, vienkāršā zviedru valodā un, ciktāl tas iespējams, neizmantojot tajos svešvārdus.”

Vienkāršā valoda

- Vienkāršā valoda (plain language, layman terms) – skaidra un viegli saprotama valoda bez pārprotamības un nevajadzīgi sarežģītiem vārdiem (Collins dictionary)
- Skaidrs, kodolīgs, labi sakārtots un citām paraugpraksēm atbilstošs teksts, kas informē par konkrētu tēmu un ir paredzēts noteiktai auditorijai (Plain Writing Act 2010; Vienkāršās rakstības likums ASV)

Vienkāršā valoda

- Plaša mērķauditorija
  - Saīsināts laiks teksta lasīšanai
  - Nodod faktiski visu informāciju
  - Vizuālajam noformējumam nav stingru vadlīniju
  - Pārbaudes var nebūt
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Vieglā valoda

Informācijas izklāsta metode, pielāgojot tekstu mērķauditorijas vajadzībām atbilstoši valodai specifiskiem nosacījumiem attiecībā uz leksiku, sintaksi un vārddarināšanu, kā arī uz vizuālo noformējumu un teksta organizāciju.

Vieglā valoda

- Šaurāka, taču daudzveidīgāka mērķauditorija
- Tikai būtiskākā informācija
- Vizuālais noformējums ir ļoti svarīgs
- Pārbaude ir viens no procesa elementiem

Vieglās valodas mērķa grupas

- Cilvēki ar intelektuālās attīstības traucējumiem
- Cilvēki ar psihosociāliem traucējumiem
- Cilvēki ar disleksiju
- Cilvēki pēc insulta un galvas traumām
- Nedzirdīgi un vājdzirdīgi cilvēki
- Seniori
- Imigranti

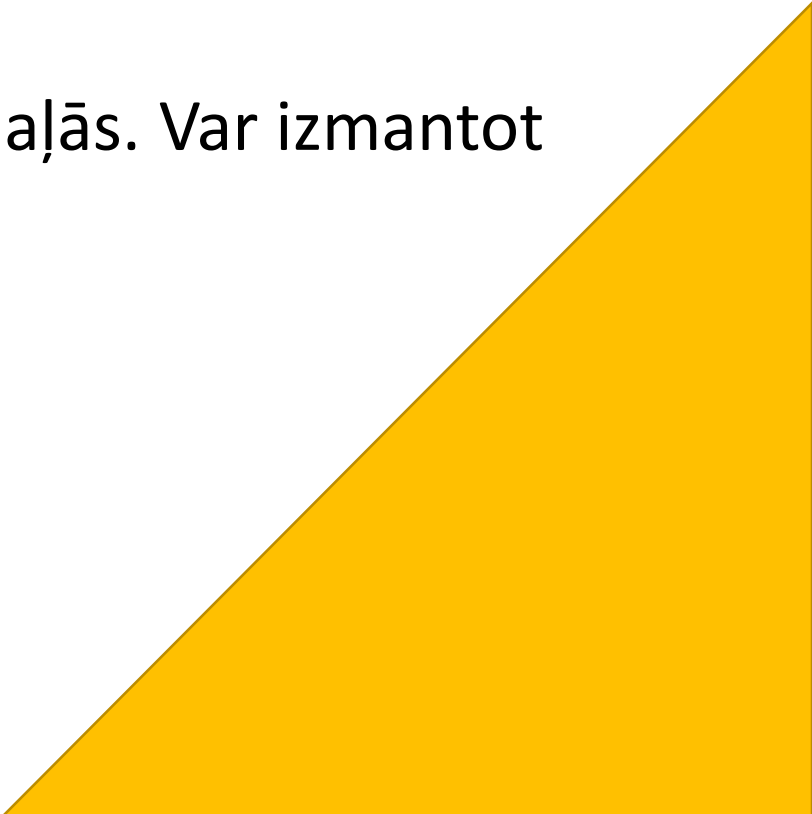
Galvenie vieglās valodas principi – valodas lietojums

- Vienā teikumā ietverta viena doma.
  - Lieto vienkāršus teikumus.
  - Izvairās no divdabja teicieniem, iespraudumiem, iestarpinājumiem, savrupinājumiem.
  - Neizmanto noliegumu.
  - Lieto darāmo kārtu.
  - Nelieto abreviatūras, saīsinājumus.
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Valodas lietojums

- Pārdomā priedēkļu izmantojumu.
- Izvēlas ikdienas leksiku, izvairoties no svešvārdiem, jaundarinājumiem, eifēmismiem, pārnestas nozīmes vārdiem.
- Izmanto sinonīmu rindas pamatvārdu.
- Parasti lieto vienkāršos laikus, ievēro hronoloģiju tekstā.
- Izvērtē vietniekvārdu lietojumu.

Teksta organizācija

- Katrs teikums jaunā rindā.
  - Tekstu dala rindkopās.
  - Izmanto virsrakstus.
  - Ja nepieciešams, tekstu dala nodaļās un apakšnodaļās. Var izmantot krāsu kodus.
  - Gariem uzskaitījumiem – aizzīmes.
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Vizuālais noformējums – fonts

Nepieejams fonts

Pieejams fonts

- OpenDyslexic fonts pieejams arī latviešu valodā, turklāt bez maksas

35

83

}}

83

35

83

35

83

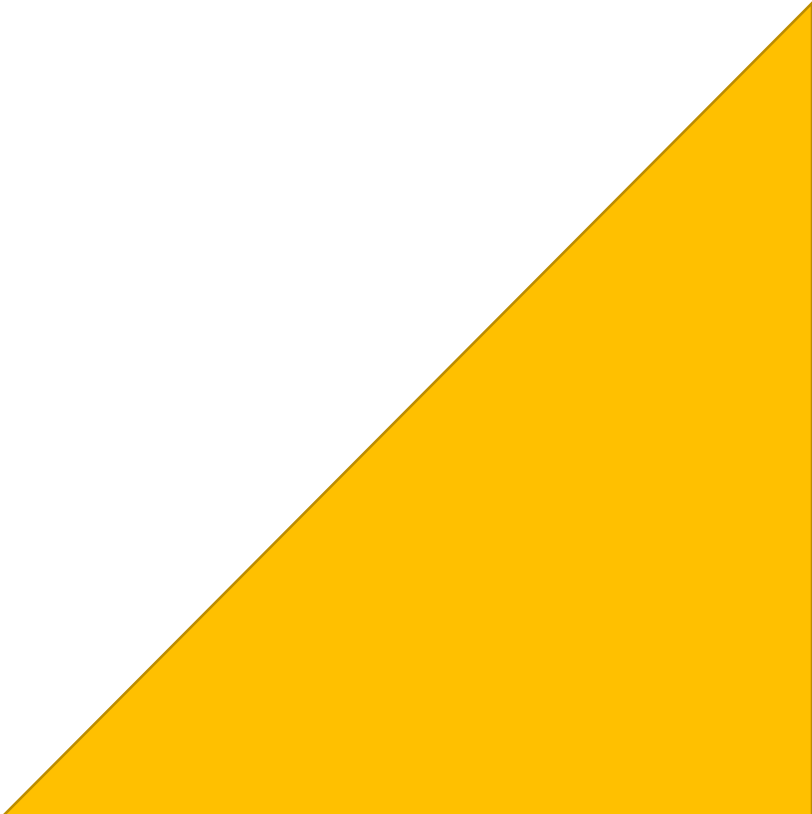
Izmērs, atstarpe, retinājums

- Burtu izmērs ir vismaz 14 pt.
- Atstarpe starp rindiņām vismaz 1,5 pt.
- Nepārāk cieši, n e p ā r ā k r e t i
- Izcēlumi:
  - teksta elementi jāizceļ **treknrakstā**, nevis *slīprakstā* vai ar pasvītrojumu
  - Svarīgus teikumus var apvilkt ar rāmi
  - ~~LIELIE BURTĪ TEKSTA IZCELŠANAI NAV IETEICAMI~~

Krāsu lietojums

- Kontrastējošas krāsas
- **Nelietot sarkanu + melnu/tumši zilu vai melnu uz zila fona**
- Krāsu kodējums lielākā materiālā – pamatkrāsas
- Nepaļauties tikai uz krāsu

Attēli

- + Rosina interesi
  - + Maina attieksmi
  - + Veicina emocionālu reakciju
  - + Atvieglo teksta izpratni

  - Var novērst uzmanību
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Attēlu funkcija VV tekstos

4 funkcijas:

1) piemērs

2) papildu informācija

3) saprotamības nodrošināšana

4) kopsavilkums

Attēli – piemērs

Ar rokām no masas
veido bumbiņas

1 bumbiņa ir tikpat liela
kā Chupa Chups konfekte

Papildu informācija

Tunjušs saņem imperatora vēstuli.

Saprotamības nodrošināšana

Veikalos mēs nestāvam tuvu citiem cilvēkiem.

Mēs pārlicināmies par drošu attālumu.

Mēs stāvam 2 metru attālumā no citiem cilvēkiem.

Šis attālums ir vienāds
ar 2 iepirkumu ratiņiem.

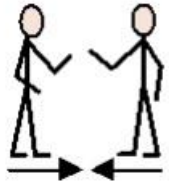
Kopsavilkums

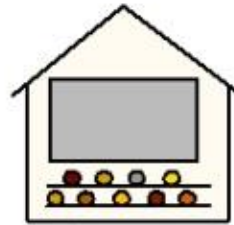
Karaliene iemeta viņu cietumā.

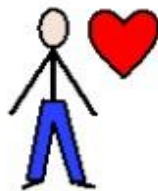
Attēli ar precīzu nozīmi

Satīkties, rakstīt,
brīvdienas, priecīgs

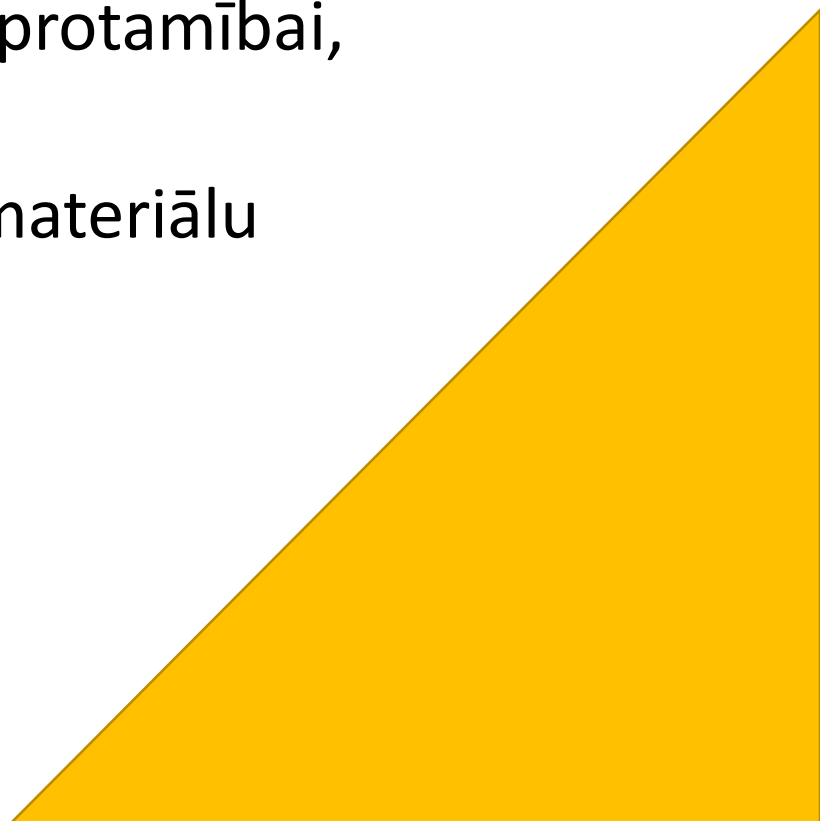

Blakus, lūgt Dievu,
laimīgs, kinoteātris

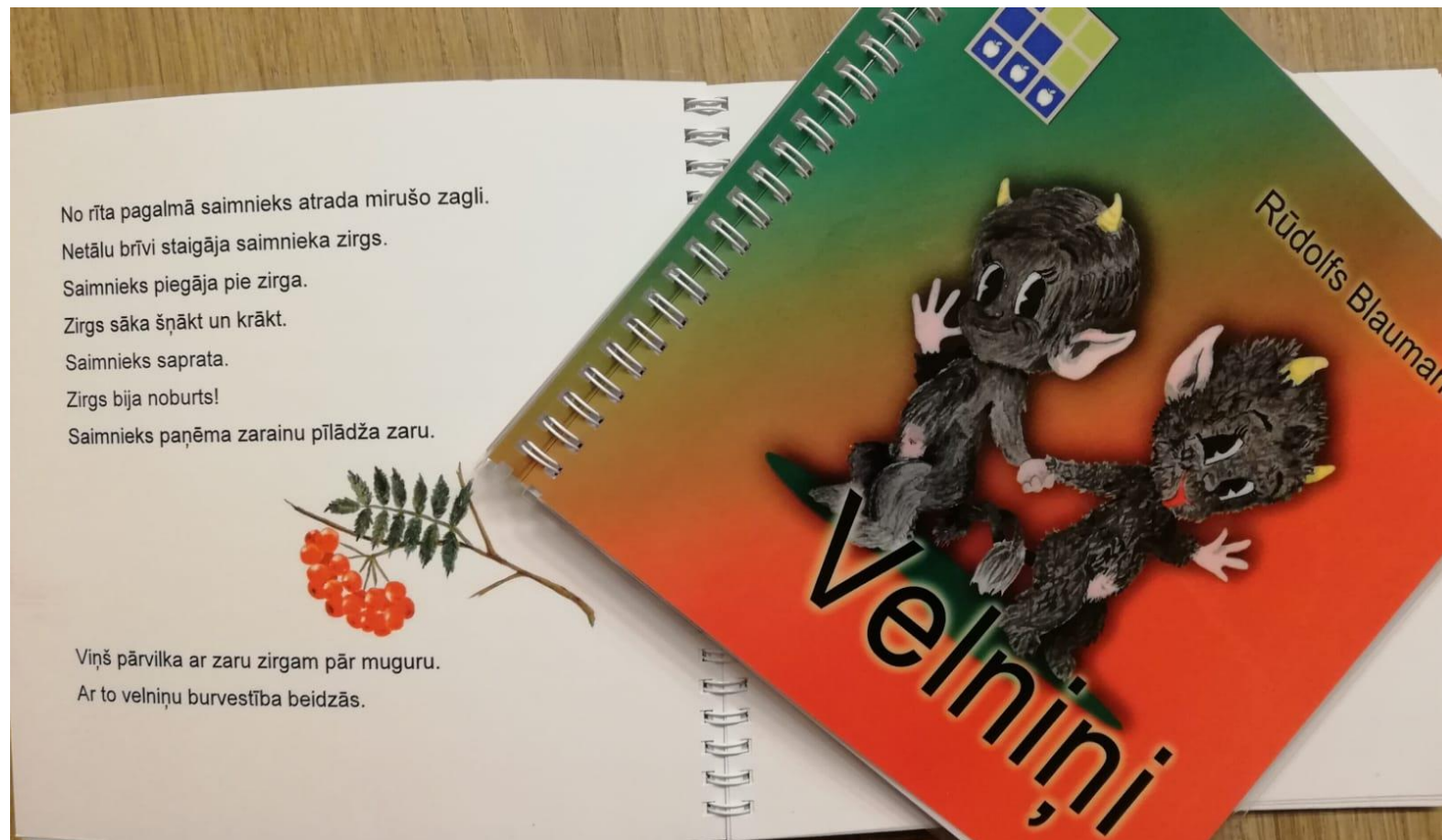

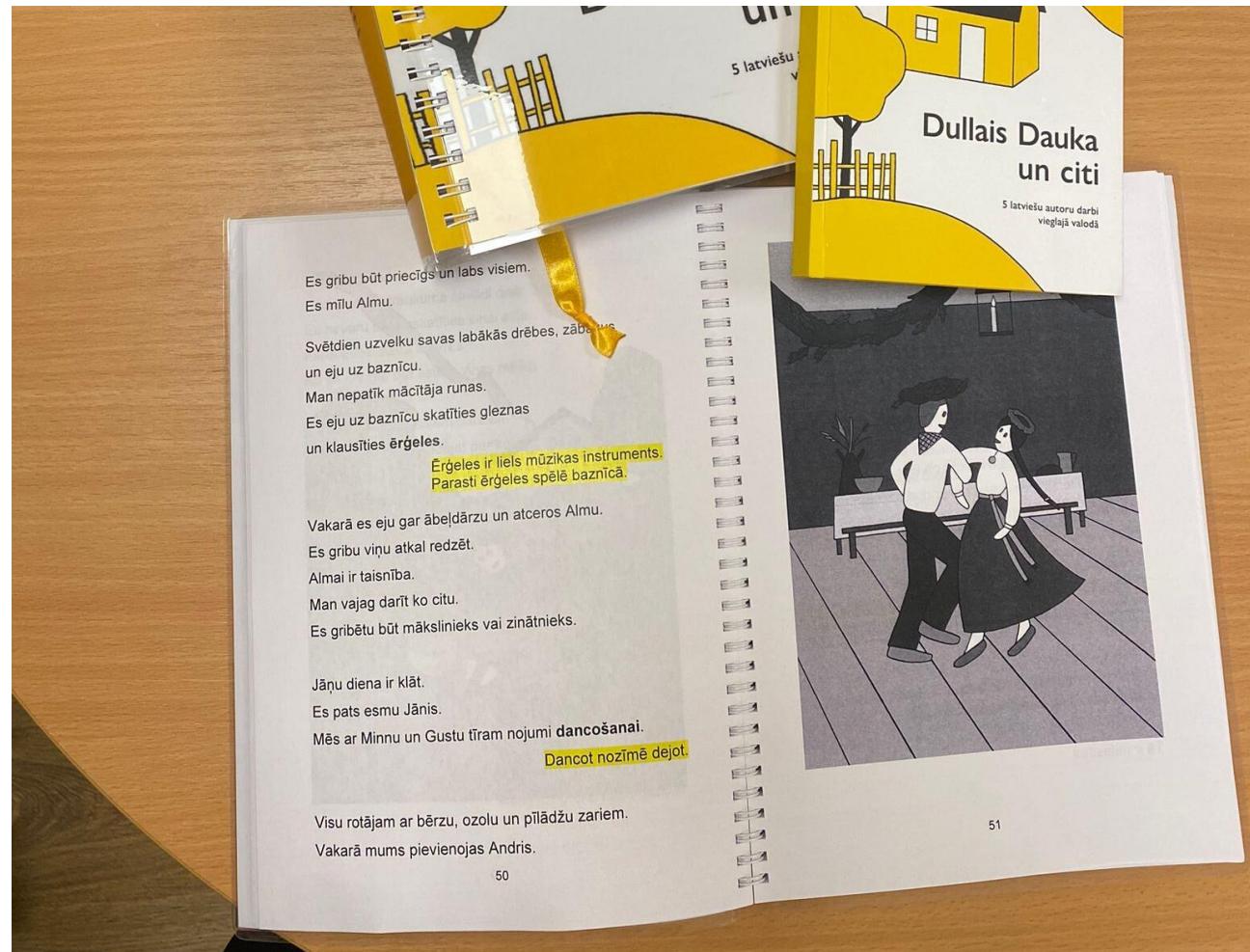
Mierīgs, puisis (draugs),
izvēlēties, veikals

Kopsavilkums par vizuālo noformējumu

- Rūpīgi izvēlēties fontu
  - Krāsas var izmantot, bet pārdomāti
  - Attēlus izmanto ar nolūku, pievēršot uzmanību saprotamībai, detaļām, stilam
  - Drukāta materiāla kvalitāti pārbauda, nokopējot materiālu
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

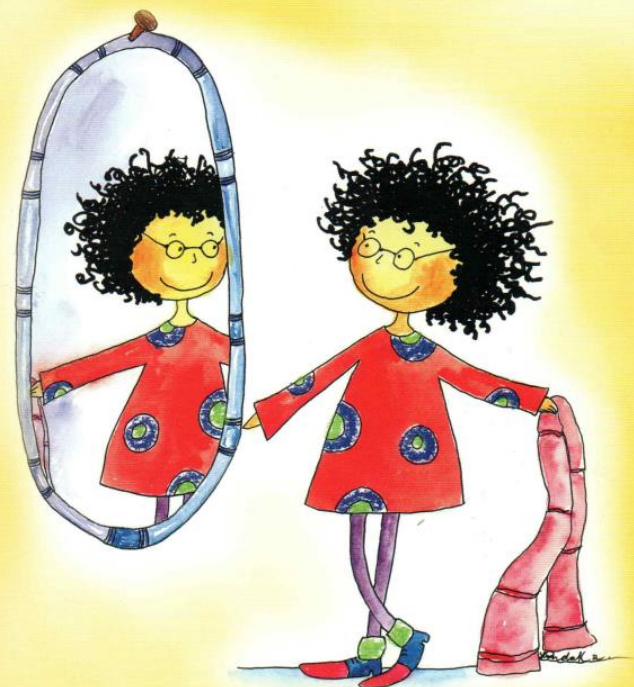
Publicētie materiāli

Aelita Žučkova, Ilona Laizāne, Dagnija Rubiķe

MANS APĢĒRBS

Ilona Laizāne, Aelita Žučkova, Dagnija Rubiķe

ESMU TĪRS

RŪDIS

Čerstina Sunda

RŪDIS

Liela tematiskā daļa, kas joprojām aug un veidojas – Kurbada zeme. Te savu piedzīvojumu mežā var rast no Sprīdīša pasaules izaugušie apmeklētāji – jaunieši.

Kurbada zemē izbūvēts Tērvetes velo parks ar daudzveidīgiem pacēlumiem, virāžām, laipām un tiltiem – teju 3 km garumā. Turklāt šajā teritorijā izveidoti arī sadarbības partneru objekti – Tērvetes Tarzāns, Tērvetes Tīklu parks un Tērvetes tauriņu tropu māja.

Ap 400 ha platībā labiekārtotajā teritorijā ērti sasniegt apskates objektus gan kājāmgājējiem, velobraucējiem, gan ģimenēm ar bērnu ratiņiem un cilvēkiem ar kustību ierobežojumiem. Parks piedāvā iespēju braukt ar Pasaku bānīti, iznomāt velkamos ratiņus un velosipēdus, uzkāpt koka skatu tornī vai doties garākās pastaigās izpētīt tālākas parka daļas - Veco priežu parkā, Zaļo klasi vai Gulbju tilta ainavisko apkārtni.

LVM dabas parka informācijas centra ēkā pieejamas semināru zāles, biješu kase, informācijas centrs, kafējnīca un ērtas tualetes. Līdzās informācijas centra ēkai atrodas suvenīru tirdzniecības kioski.

Piknika vieta ar grilu, soliēm un galdiem izveidota arī līdzās parka centra ēkai, kuru aicinām rezervēt iepriekš, zvanot uz dabas parka Tērvetē informācijas centru. Tāpat ir iespējams izmantot bezmaksas piknika vietas, kas izveidotas pie dabas parka lielā stāvlaukuma.

LVM dabas parks Tērvetē atzīts par izcilāko Eiropas tūristu galamērķi Latvijā EDEN projekta ietvaros.

Kurbada zeme paredzēta jauniešiem.

Kurbada zemē ir velosipēdu parks.

Velosipēdu parkā ir trase ar dažādiem pacēlumiem un tiltiem.

Pa šo trasi var braukt apmeklētāji.

Velosipēdu trases garums ir gandrīz 3 kilometri.

Kurbada zemē ir arī tīklu parks un tauriņu māja.

Kurbada zemē ir viegli iet kājām un braukt ar velosipēdu.

Kurbada zemē ir viegli braukt cilvēkiem riteņkrēslā.

Te brauc arī Pasaku bānītis.

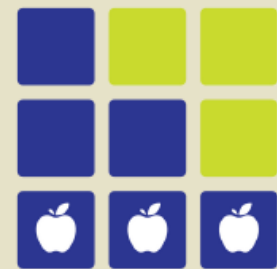
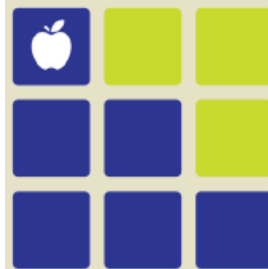
Pasaku bānītis ir neliels vilciens.

Kurbada zemē var uzkāpt skatu tornī.

Te var doties arī garākās pastaigās.

LĪMEŅU APRAKSTS VIEGLĀS VALODAS TEKSTU VEIDOTĀJIEM

Noslēgumā

- Ikviens no mums var veicināt iekļaujošu vidi.
  - Pamanīt un izprast vajadzību ir būtiskākā daļa šīs vajadzības apmierināšanā.
  - Efektīva saziņa palīdz sasniegt mērķus.
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Paldies! Jautājumi?

velga.polinska@gmail.com

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ